

Troy Duffy
TESTVÉRBOSSZÚ

Akció-vígjáték, 106 perc (Független, 1999)

A nem túl szerencsés módon – alighanem jobb híján – *Testvérbosszúra* magyarosított című *The Boondock Saints* egy 1999-es, hol krimiként, vagy *thriller*ként, hol akció-vígjátékként aposztrofált amerikai–kanadai film, s noha a humor valóban fontos alkotóeleme, komédiának legfeljebb dantei értelemben tekinthető (*thriller*nek pedig sehogy sem). Bizonyos szempontból azt mondhatjuk, messze meghaladja ezeket a sablonos kategóriákat és az általában hozzájuk társított alkotásokat. Rendezője az 1971-es születésű, ír származású Troy Duffy, aki húszas éveiben zenei karrier reményében költözött Los Angelesbe, s miközben két koncert között egy bárban dolgozott, megírta a film forgatókönyvét egy kölcsönként számítógépen. A személyes élményekből fakadó alapötlet akkor született meg benne, amikor egy nap munkába menet egy halott nőt gördítettek ki a szemei előtt egy *drogdealer* lakásából. Ő maga így emlékszik arra a napra:

„Ott, azon nyomban eldöntöttem – pusztán reményvesztettségből, s mert nem engedhettem meg magamnak egy pszichológust –, hogy meg fogom írni, gondolkozni fogok erről. A híreket nézve az emberek olykor megcsömörlenek attól, amit látnak. Susan Smith megfojtja gyermekeit... Srácok bemennek a McDonalds-be és felgyújtják az egész helyet... Hall az ember dolgokat, amelyek annyira felháborítják, hogy ha Teréz Anya is lenne, egyszer elérkezik egy törésponthoz. Egy nap nézed a híradót, és azt mondod: »Bárki követte is el ezt az aljasságot, az életével kellene fizetnie.« Azt gondolod – talán csak egy pillanatig –, bárki tette is, el kellene pusztulnia, mindennemű kibaszott esküdtszék ítélete nélkül. Mindenki-vel meg akartam osztani ezt a dühödt

elképzelésemet. És persze olyan jól elmondani, ahogy csak tudom.”

A cselekmény fő irányvonala frappánsan egyszerű: egy katolikus ír testvérpár kocsmai verekedést követően önvédelemből megöli az orosz maffia két felbőszült emberét, majd egy fogdában töltött éjszakai látomás, „isteni üzenet” után keresztes hadjáratba kezd a bostoni alvilág berkeiben, megtisztítva a várost minden bűntől és gonoszságtól. A rendező fenti sorait olvasva alighanem minden tisztalelkű, a modern világ romlottságát és az igazságszolgáltatásnak csúfolt procedúra visszasságait és eredménytelenségét tisztán látó ember egyetértően helyesel, és szíve mélyén igényli ezt a fajta közvetlen, megaluvásmentes és kombattáns fellépést a mindent elárasztó *satanicitással* szemben.

A kész forgatókönyvet Duffy először a Miramax filmstúdióhoz vitte, ahol Harvey Weinstein „filmkufár” megvásárolta tőle 300 000 dollárért azzal az ígérettel, hogy 15 milliós költségveté-

sű filmet forgatnak belőle. Hogy, hogy nem, a könyvet visszadobták, Duffy pedig hoppon maradt. Kitartóan tovább próbálkozott, míg végül a Franchise Pictures LLC vállalta, hogy a Miramax eredeti költségvetésének alig feléért elkészíti a filmet. A siker reményében Duffy belement az alkuba, néhány hét alatt le is zajlott a forgatás, a film számára pedig a cannes-i filmfesztiválon próbáltak terjesztőt találni. Hónapokig porosodott a polcon, míg egy kis cég révén sikerült 5 (öt!) moziban vetíteni 7 (hét!) egész napon át. Végül dvd-n is megjelent, és bizonyos körökben – úgynevezett *kult*-filmként – meglepően jó fogadatra talált, ám az eladott korongokból befolyó 6 millió dolláros bevételből a rafináltan megfogalmazott szerződés következtében a rendező egy vasat sem kapott. Pusztán érdekességként jegyezzük meg, hogy az itt röviden felvázolt történet abszurditása folytán kiérdemelt egy epizódot az amerikaián beszédes című *Boulevard of Broken Dreams* dokumentumfilm-sorozatban.

Időközben eltelt tíz év, a sokak tetszését elnyert történet második része pedig ügyesen időzítve, 2009 október végén – *All Saints Day* címmel – kerül bemutatásra a Tengerentúlon. Remélhetőleg sikerül megőriznie az első rész minden pozitívumát, kikerülve a folytatásokat oly gyakran elgáncsoló buktatókat, és – ugyan csupán a filmvászon előtt, de lélekben a fivérekkel újra egy húron pendülve – ismét hallhatjuk a MacManus családban generációkon át öröklődő imát: „*Vagyunk pásztorok pásztor, / az Úristen ostora. / Minden hatalmunk Tőle ered, / üzenetét most sietve elhoztuk neked: / Gonosz vért árasztani jöttünk, / hogy tiszta lelkekkel egyesüljünk. / Az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében.*” Ámen.

U. I.

Troy Duffy TESTVÉRBOSSZÚ 2.

Mindenszentek

Akciófilm, 118 perc (Sony Pictures, 2009)

Az 1999-es, kevés pénzből forgatott, igen ötletes és az emberek sokszor ki nem mondott, de szívből fakadó igazságérzetére apelláló film második részére kerek tíz esztendő kellett várnia a közönségnek: az alcímhez igazodván 2009 októberére, Mindenszentek napjára időzítették a bemutatót. Az első rész viszonylag magasra tette a mércét, jó arányban elegyítve a humor, az akció és a dráma elemeit a nem túl bonyolult, de talán éppen egyszerűsége és őszintesége miatt meggyőző fő cselekményszállal. Tíz év alatt még ráérősen is össze lehetett volna barkácsolni egy még ütősebb és magasabbra ívelő folytatást, de ez sajnos nem sikerült Troy Duffynak. A fő karakterek a két rész története között eltelt nyolc év során szinte semmit sem változtak, érlelődtek jellemükben, sőt, olykor inkább az infantilizálódás jeleit mutatják. A párbeszédeket – néhány jól eltalált jelenetet leszámítva – többnyire a fölösleges hülyéskedés és a káromkodásokkal öncélúan telítődött vulga-

rizálódás jellemzi, ami erősen ront az összehátáson. A testvérpár jó értelemben vett vagány-ságát korántsem ilyen eszközökkel kellett volna hangsúlyozni, létezik ugyanis intelligens humor (sőt, szigorúan véve csak az létezik). Az első rész emlékezetes és enigmatikus apafigurája, a „Duce” pedig ezúttal „titoktalanítva lett”: korszerűen sekélyes, pszichologizáló visszaemlékezés-epizódokban derül fény ama ifjúkori traumákra, melyek hatására halálos fegyverré, megállni képtelen gyilkológéppé válik a bűn útjára lépett egykori társa kezében – a „jó harcot” harcolja ugyan, mégis megvezetik. Kár, hogy az első rész pozitívumait nem sikerült további erényekkel gazdagítani, mintha kifogytak volna a kreativitásból a forgatókönyv írói, s így csak a korábbiak kissé sablonos ismétlésére szorítkoztak. Minden hibája és mulasztása ellenére persze még mindig értékelhető film ez a hasonló kategóriába tartozó alkotások mezőnyében. Érdemes a két filmet egymás után megtekinteni, akkor mindez egyértelműen megmutatkozik. Rebesgetik a folytatást is, talán sorozat formájában, ami ismét rossz irányba mutató ötlet: itt már alighanem erősen üzleti szempontok és még sötétebb megfontolások állnak a háttérben.

Kissé elkanyarodva konkrét témánktól talán nem haszontalan néhány általánosabb megjegyzést tennünk a posztmodern „művészetek” legpopulárisabb válfajával, a mozgóképpel, illetve a filmes iparággal kapcsolatban. E lap és e sorok olvasói körében talán köztudott, hogy világunk tudati hulladékainak terjesztéséért milyen nagymértékben felelős a *mass media*, ezen belül a mozi és a televízió. A teljes szórakoztatottság és a tudati kioltódás felé hajszoló hatások, az elsötétedést generáló erők majdnem minden téren megnyilvánuló tendenciájáról van szó, „amely vagy közvetlenül, vagy közvetetten alá akar ásni minden idealitást, nevetségessé akar tenni minden princípiumot, meg akarja támadni az intézménye-

ket, az erkölcsi értékeket; az igazat, a nemest és a méltót puszta szavakra akarja redukálni” – amint azt Julius Evola írja a modern művészetek kapcsán. Azonban lehetünk tudatos „fogyasztók”, a tigris meglóglói e téren is: elvethetjük azt, ami káros, hasznosíthatjuk azt, ami javunkra válik. Evola így folytatja: „vannak értékek, amelyek egy adott embertípus számára nem redukálódnak képzelgésekre és ábrándokra, hanem valóságok, abszolút valóságok. Ezek között van a spirituális bátorság, a becsület, az álnokság hiánya, az igazság, a hűség. Egyáltalán nem »reális«, hanem realitás alatti egy olyan létezés, amely mindezt tagadja.” Néha a független filmesek, a Duffyhoz hasonló jelenkori kóbor lovagok, ha elvéve is, még képesek értékeket felmutatni, valamint az ironia, a szatíra segítségével világunk visszasságait feltárni, nekünk pedig minden sutaságuk ellenére meg kell tudnunk látni ezekben a kísérletekben az idealitást.

Az óvatosság persze elengedhetetlen, túl sokat ne képzeljünk bele semmibe: ne gondoljuk azt, hogy aki ilyen filmet elkészít, vagy éppen hőst játszik abban, valóban éli és érti is, amit ideálisan képvisel. Példa erre az egyik testvért (Murphy MacManus) alakító Norman Reedus, aki újabban egy – úgy tűnik – különösen baljós *star*, Lady Gaga videoklipjében Júdás bőrébe bújlik, éppolyan lelkesen, mint nemrég a „bostoni szentébe”. Egy interjúban azt nyilatkozta, hogy Lady Gaga roppant vallásos nő, sokat imádkozik, remek vele együtt dolgozni. A forgatásra pedig „csak úgy véletlenül” keveredett, épp ráért és felhívták, ő pedig örömmel beugrott. Túlzásnak tűnhet ezekben a furcsaságokban is valamiféle szándékosságot és az idők jeleit kutatni, de Hamvas Béla intését szívből ajánlom a MacManus fivérek, s persze főként olvasóink figyelmébe: „Nincs nagyobb veszély, mint a romlással kiegyezni és korrupció körülmények között elégedettnek lenni, legfeljebb csak még egy, az elégedettséggel is megelégedni.”

U. I.